

Arkivsak

25/00245-8

Saksbehandler

Fredrik Solberg Gulløy

Saksgang

Telemark ungdomsråd

Fylkeskommunalt eldreråd

Fylkeskommunalt råd for personer med
funksjonsnedsettelse

Hovedutvalg for samferdsel

Hovedutvalg for næring, industri og
klima

Hovedutvalg for kultur, reiseliv og
frivillighet

Hovedutvalg for utdanning, folkehelse
og tannhelse

Fylkesutvalg

Møtedato

01.04.2025

01.04.2025

03.04.2025

09.04.2025

09.04.2025

10.04.2025

10.04.2025

24.04.2025

Regional plan for klima, energi og grønn omstilling - planprogram på høring

Innstilling fra fylkesdirektøren

1. Fylkesutvalget vedtar varsel om oppstart av arbeid med regional plan for klima, energi og grønn omstilling
2. Fylkesutvalget vedtar at forslaget til planprogram for regional plan for klima, energi og grønn omstilling legges ut på høring med høringsfrist 6. august 2025.

Bakgrunn og saksgang

Fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i sak 96/22 å starte forarbeidet for mulig regional plan for areal- og kraftkrevende virksomhet og som nå er utvidet og tatt inn i Telemarksplanen som regional plan for klima, energi og grønn omstilling.

Fylkestinget i Telemark vedtok i sak 151/24 den regionale planstrategien Telemarksplanen. Regional plan for klima, energi og grønn omstilling er en av flere planer som skal utarbeides i perioden, og som skal bidra til å løse de regionale utfordringene.

Orientering om regional plan for klima, energi og grønn omstilling ble gitt som sak til rådene og hovedutvalg for næring, industri og klima i første møterekke i 2025. Orientering ble også holdt for kommunene og eksterne 31. januar 2025.

Saken legges frem for alle råd og hovedutvalg for orientering. Hovedutvalg for næring, industri og klima innstiller til fylkesutvalget som fatter endelig vedtak i saken.

Saksopplysninger

Formål

Regional plan for klima, energi og grønn omstilling skal være et styringsverktøy for avveiningene som må tas gjennom å optimalisere målsetningene i Telemarksplanen: produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten; satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi; bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier; og å gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn.

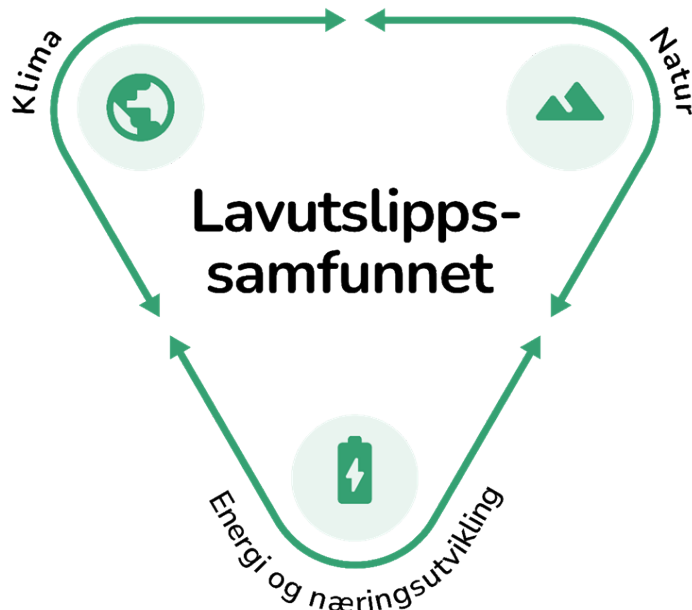
Planen bør tydelig prioritere arealbruk Telemarksamfunnet *faktisk* trenger for å kunne omstille og utvikle seg, samtidig som den bør tydelig prioritere de arealer som Telemarksamfunnet *ikke* skal ta i bruk.

Hvorfor regional plan for klima, energi og grønn omstilling

Telemark fylkeskommune har fra før et vedtatt mål om å kutte 60 % av klimagassutslippene i Telemark innen 2030. Norge har som mål å kutte 90-95 % av klimagassutslippene innen 2050, og da være et lavutslippssamfunn. Regjeringens lavutslippsstrategi skisserer fire hovedtrekk ved lavutslippssamfunnet (Klima- og miljødepartementet, 2019):

- Lavutslippssamfunnet er et samfunn med lave utslipp i alle sektorer
- Areal, skog og ressurser blir forvaltet på en bærekraftig måte som legger til rette for høyt opptak og lave utslipp. Våre arealer lagrer karbon og forsyner oss med materialer, mat og energi
- Et grønt næringsliv med lave utslipp av klimagasser
- Byer og lokalsamfunn legger til rette for lave klimagassutslipp og gode levekår for innbyggerne

Disse interessene kommer fort i konflikt med hverandre – i et trilemma som vist i figur 1.

Figur 1: Trilemmaet

For å oppnå hovedtrekkene i lavutslippssamfunnet vil det i Telemark være nødvendig å prioritere å sikre en fremtidsrettet nettkapasitet og sikre tilgang på nok ren energi til grønn omstilling og utvikling av industri og næringsliv, samtidig som viktige arealer for karbonlagring og -opptak, og andre viktige økosystemtjenester bevares.

Hovedmål og temaer

Gjennom arbeidet med planprogrammet har fylkeskommunen identifisert følgende hovedmål fra Telemarksplanen med delmål som kan inngå i planen, og som skal bidra til å løse utfordringer i regionen:

Produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten	Satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi	Bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier	Gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn
- Sikre Telemark en fremtidsrettet nettkapasitet for omstilling og utvikling - Sikre Telemark tilgang på nok energi for omstilling og utvikling	- Utvikle sirkulære verdikjeder - Sikre riktige arealer og infrastruktur - Sikre tilgang på riktig kompetanse og opplæring	- Redusere naturrisiko - Bevare karbonrike arealer og økosystemtjenester	- Redusere klimarisiko - Redusere direkte klimagassutslipp og klimafotavtrykket

Planbestemmelser

De foreslåtte delmålene vil kunne justeres ved behov i løpet av planprosessen.

Hovedmål 1: Produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten

Telemark må undersøke forutsetningene for å kunne sikre nok tilgang på energi og en fremtidsrettet nettkapasitet for å kunne gjennomføre omstilling og utvikling av industri og næringsliv. Mulighetene kommunene og fylkeskommunen sammen har for å planlegge for et fremtidig strømnett og ny energiproduksjon må undersøkes. Potensialet av ulike energiproduksjoner må undersøkes, og konsekvensene av de.

Hovedmål 2: Satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi

Telemark må undersøke forutsetningene og mulighetene av en mer ressurseffektiv og sirkulær verdiskaping. Arealbruken hos dagens industri og næringsliv blir sentralt, hvor fortetting og transformasjon blir viktig, samtidig mulighetene i å innrette dagens arealer mot mer ressurseffektivitet og sirkularitet undersøkes. Tilgang på riktig kompetanse er også en sentral forutsetning, og det må undersøkes hvilken kompetanse som trengs og mulighetene for å fremskaffe den.

Hovedmål 3: Bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier

Telemark må undersøke forutsetningene for å kunne bevare viktige arealer for karbonlagring og -opptak. Risikoen for negative konsekvenser for aktører og samfunn ved tap av natur må undersøkes, og vekst og vern må prioriteres opp mot hverandre. Mulighetene kommunene og fylkeskommune har for samarbeid å legge til rette for arealbruk samfunnet trenger for å omstille og utvikle seg, og hvilke arealer som må bevares må undersøkes.

Hovedmål 4: Gjennomføre en raskere omstilling til lavutslippssamfunnet

Telemark skal sette seg ambisiøse klimamål. Fra før har fylkestinget vedtatt 60 % reduserte klimagassutslipp innen 2030. Klimaloven sier 90-95 % reduserte klimagassutslipp innen 2050. Samtidig som klimagassutslipp må reduseres må Telemark tilpasse seg konsekvensene av klimaendringene.

Medvirkning

Riktig medvirkning sikrer både forankring og sørger for at vesentlig områder blir belyst i planarbeidet. Utarbeidelsen av regional plan for klima, energi og grønn omstilling gjøres i samarbeid med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak (PBL § 8-3).

Folkevalgte i fylkeskommunen orienteres i planprosessen ved behandling av planprogram og den regionale planen. Arbeidsverksteder for folkevalgte vil bli vurdert som et virkemiddel i planprosessen. De fylkeskommunale rådene for ungdom, eldre og personer med funksjonsnedsettelse er involvert i planprosessen gjennom orienteringer. Rådene ble orientert om kommende planprosess henholdsvis den 28.01, 30.01 og 29.01 i 2025.

Det legges til rette for at medvirkning med administrasjonene i kommunene skjer i samme inndeling som regionrådene, denne kan synliggjøre ulikhetene som finnes i fylket, og som planarbeidet må hensynta. Administrasjonen i kommunene og statsforvalter fikk sin første orientering om kommende planprosess 31.01.2025.

Statlige aktører, næringsliv, interesseorganisasjoner og frivillige på regionalt nivå inviteres også til medvirkning. Første orientering ble gitt 31.01.2025.

Forslag til planprogram for regional klimaplan for Telemark sendes ut på høring med minst seks ukers høringsfrist. Det vil bli holdt et åpent høringsmøte i høringsperioden.

Medvirkning søkes gjennomført hovedsakelig gjennom digitale høringsmøter, arbeidsverksted og skriftlige høringsinnspill. Det legges til rette for at kommunene kan be om orienteringer i løpet av høringsperiodene i planprosessen.

Offentlig høring og fremdrift

Offentlig høring varer i minimum seks uker og frem til og med 6. august 2025. For kommunene vil høringsfrist i praksis være i løpet av juni.

Fremdriftsplanen legger opp til vedtak i fylkestinget i desember 2026.

	2025												2026											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Planprogram																								
Skrivefrist																								
Vedtak om høring																								
Høringsperiode																								
Skrivefrist																								
Vedtak																								
Planarbeid																								
Kunnskapsgrunnlag																								
Medvirkningsarenaer																								
Handlingsprogram																								
Høring av plan																								
Skrivefrist																								
Vedtak om høring																								
Høringsperiode																								
Revidering etter innspill																								
Skrivefrist																								
Vedtak regional plan																								

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Planarbeidet og planresultatet forutsetter samarbeid på tvers av sektorer og seksjoner både internt og eksternt, og at det settes av tilstrekkelig med ressurser til arbeidet.

Med bakgrunn i fylkeskommunens økonomiske situasjon er det begrenset med midler i sektor samfunnsutvikling til planarbeid ut over de interne personressurser som prioriteres til

gjennomføringen av planarbeidet. Konsekvensen av dette er at annet arbeid må nedprioriteres og at nødvendig og uavhengig kunnskapsinnhenting til planarbeidet ikke kan gjennomføres i tilstrekkelig grad i forhold til ambisjonene i Telemarksplanen.

Det er avsatt begrenset midler i budsjetttrammen til samfunnsutvikling, så begrenset at det i all hovedsak vil gå til gjennomføring av møter, konferanser og ekstern medvirkning.

I høringsforslaget til planprogram er det beskrevet en rekke kunnskapsbehov. Det er et stort behov for å samle og oppdatere kunnskap.

Kunnskapsbehovet blir omfattende og dekker store og viktige tema med stort potensial for konflikt. Skal planarbeidet lykkes må man enes om premissene og kunnskapsgrunnlaget bak planen. Et omforent og bredt kunnskapsgrunnlag blir avgjørende, både for gjennomføringen av planarbeidet og grunnlaget for samfunnsdebatten.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Hovedmålet *produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten* vil bidra til at industri og næringsliv når sine mål om omstilling og utvikling. Dette vil bidra til Telemark sitt vedtatte mål om 60 % klimakutt innen 2030 og klimalovens mål på 90-95 % innen 2050.

Hovedmålet om å bevare *natur-, jordbruks- og kulturverdier* vil bidra til å bevare og øke karbonlagring- og opptak fra skog og arealer. Dette vil bidra til Telemark sitt vedtatte mål om 60 % klimakutt innen 2030 og klimalovens mål på 90-95 % innen 2050.

Hovedmålet *satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi* vil bidra til en retning av økt sirkulærøkonomi, effektivisering av ressursbruk, og fortetting og gjenbruk av arealer. Dette vil bidra til Telemark sitt vedtatte mål om 60 % klimakutt innen 2030 og klimalovens mål på 90-95 % innen 2050.

Planen vil påvirke flere av FNs bærekraftsmål. Dette vil komme frem i planarbeidet.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren vurderer at en større prioritering av arealbruk med formål om mer energi og økt nettkapasitet og bevaring av viktige arealer for karbonlagring og -opptak er nødvendig for at Telemark skal nå vedtatt mål om 60 % klimakutt for 2030 og klimalovens mål på 90-95 % innen 2050.

Fylkesdirektøren mener at høringsutkastet til planprogram for regional plan for klima, energi og grønn omstilling gir en dekkende beskrivelse, på overordnet nivå, av formålet med planen og hva som skal utredes.

Medvirkningsprosessen blir viktig for å sikre en god forankring av planen. Foreslått planprogram legger opp til bredt samarbeid i utarbeidelsene av ny regional plan.

Fylkesdirektøren anbefaler å legge forslag til planprogram ut på offentlig høring. Fylkesdirektøren håper på bred medvirkning i høringen, og alle høringsinnspill vurderes frem mot vedtak av planprogram høsten 2025. Innspillene fylkeskommunen får i denne høringen er viktige fordi de vil bidra til å lage en enda bedre plan for det regionale arbeidet fremover.

Vedlegg:

Forslag til planprogram, regional plan for klima, energi og grønn omstilling